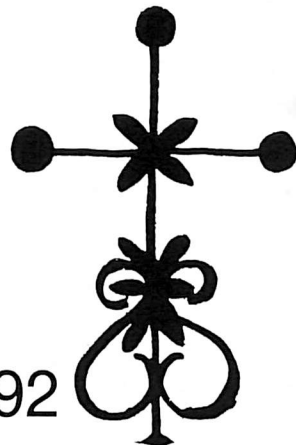

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 1992

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Se suvi ko oltiin Tarvasjoella

Vanhimmat tarvasjokelaiset ovat usein muistelleet kahta paikkakunnan tähtihetkeä, Nuorisoseurapiirin laulujuhlia 1921 ja 1932. Koska noista juhlista tuli toisesta viime kesänä 70 vuotta ja jälkimmäisestä tänä kesänä 60 vuotta, haluaa Tarvas-lehtikin tallettaa historiaan noiden päivien muistot. Molempien laulujuhlien merkitys Tarvasjoelle ja koko maakunnalle näyttää olleen paljon tärkeämpi, kuin me tänään lainkaan ymmärrämme. Ne kokosivat maakunnan nuorison yhteen yhteiskunnallisessa tilanteessa, jolloin tarvittiin yksimielisyyttä, ihanteita, moraalista selkärankaa ja uskoa tulevaisuuteen. Ehkä juuri siksi näiden kahden Tarvasjoella vietetyn laulujuhlan muisto on elänyt niin voimakkaana mukana olleiden mielissä.

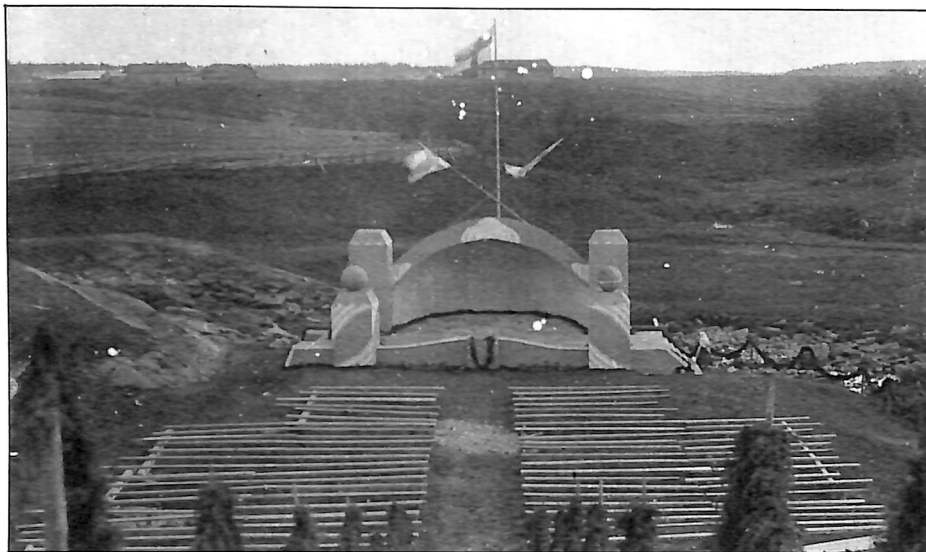
Knaapin ahteella 1921

Nuorisoseurapiiri oli järjestänyt laulujuhlia Varsinais-Suomessa vuodesta 1900 lähtien. Ensimmäiset juhlalat oli pidetty Maariassa Ns. Auran järjestäminä. Niistä muodostui alusta asti suosittu kansanjuhla. Juhlien ohjelma oli voimakkaasti kansallishenkeä nostava. Se korosti oman kielen, kulttuurin ja sivistystason nostamisen merkitystä. Näin nuorisoseurat rakensivat pohjaa maamme itsenäistymiselle. Sen piiristä lähtivät myös miehet vapaussootaan ja tulivat luottamushenkilöiksi kunnan ja yhdistysten johtoon.

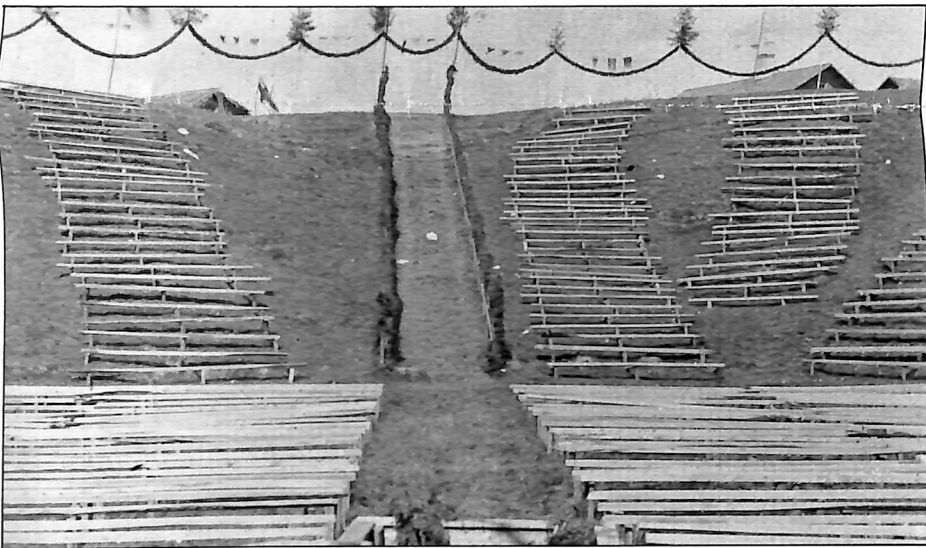
Laulujuhlia ei ollut järjestetty vuosina 1918–20, joten Tarvasjoen laulujuhlilta 1921 tuli ensimmäiset Varsinais-Suomessa itsenäisyyden aikana. Erityisesti näillä juhlilla haluttiin eheyttää yhteiskuntaa, parantaa kansalaissodassa löytyjä haavoja ja rakentaa yhdessä vapaata isänmaata. Juhla oli samalla Tarvasjoen Ns. 25-vuotisjuhla. Siksi koko kunta teki kaikkensa juhlien onnistumiseksi. Erityisen vastuun kantoivat eri toimikuntien puheenjohtajat, joita olivat: Urho Rauhalinna (Erkki Yrjänä) päätoimikunnan, Selim Helin iltama- ja mainostoimikunnan, Frans Kujanpää ravintolatoimikunnan, Allan Laurila majoitustoimikunnan, Arvi Virtanen (Arvi Kotamäki) rakennustoimikunnan, Antton Knaapi koristelutoimikunnan, Otto Vähätalo (Otto Vesamo) urheilutoimikunnan ja Valtteri Isotalo järjestystoimikunnan. Antton Knaapi ja Minne Laine olivat yliairueina.

Tarvasjoen rantaan rakennettiin laululava Knaapin ahteeseen. Katso-mo nousi kaarevana amfiteatterin tavoin rinteessä. Ravintola oli järjestetty rukoushuoneelle, joka sijainniltaan oli sopivasti toisen juhlapaikan Ns.talon puolivälissä. Ns.talon kenttä toimi urheilukenttänä ja Hämeentie juoksuratana.

Ns.talo oli 1920 laajennettu ja peruskorjattu. Sen vernissattu salin katto oli vielä kuin liimassa. Tästä sai koristelijat aatteen ja liimasivat koko katon riippuvien paperilipuin. 20 000 paperisuikaleesta muodostui Suomen leijonalippu. Luomuksesta lankesi suurin kunnia Minne Laineelle. Sanomalehti Uusi Aura, joka omisti koko

Varsinais-Suomen Nuorisoseurain Keskuseuran laulujuhlalat.
Tarvasjoella v. 1921. Juhlalava ja katsomo.
V-S. Ns.piirin arkisto.

numeron juhlille ja Tarvasjoelle, kirjoitti tuosta katosta näin: "Astuessamme juhlasaliin jäimme hämmästyneinä tuijottamaan kattoon. Mitään niin erikoista emme olleet koristelutaidon historiassa vielä koskaan tavanneet. Kauniinpaa Suomen lippua ei voi kuvitella, sillä niiden tuhansien lipukkeiden lomaan lankesivat heinot varjot, jotka tekivät tuon kauniin kokonaisuuden niin pehmeäksi ja tenh-avaksi. Tunnelmaa korostivat seinillä riippuvat ihanat narsissikoristelut ja koko salin täytti kesän vihreä vehmaus."

Juhlalat olivat kolme päiväiset. Perjantai 1. 7. oli omistettu kokouksille ja harjoituksille. Lauantai 2. 7. alkoi urheilukilpailuilla klo 10. Iltapäivällä oli laulu-, soitto-, voimistelu- ja kansansoitto- ja kilpailut. Kello 17 laulajatar Alisa Söderström-Kauppi antoi konsertin Ns.talossa. Illalla klo 19 oli illtammat kolmessa eri kohteessa, Ns.talossa, työväentalolla ja Uudentalon puimalassa erittäin monipuolisella ohjelmalla. Juhlakansaa oli jo toisena päivänä tuhatmäärin.

Sunnuntai aloitettiin juhla- ja jumalanpalveluksella kirkossa, jonne ei väestä mahtunut kuin puolet. Ns.talolla oli klo 12 turkulaisen kuoron Nuoren laulun konsertti. Seuraavan aamun sanomalehtien etusivun uutinen oli, kuinka samainen kuoro oli joutunut

aamulla onnettomuuteen Tarvasjoelle tullessaan. Satiaismaässä oli kuoroa tuova kuorma-auto sammunut ja jarrujen pettäessä lähtenyt syöksymään takaisin suistuen ojaan. Tuolloin lavalta pois lentäneistä kuorolaisista oli loukkaantunut kaksi ylioppilasta niin pahoin, että joutuivat sairaalaan. Muut 24 laulajasta jatkoivat matkaa toisella autolla Tarvasjoelle ja pitivät kiitettävän konsertin.

Päiväjuhla alkoi klo 15 ja siinä oli mm. kolme puhetta: terveydyspuhe op. V. Mattila, juhlapuhe rov. J. Päiviö ja toinen puhe op. Otto Sihvonen. Juhlien aikana oli myös yleinen keskustelu kieltolaista, jonka nuorisoyksimielisesti päätti kunnialla pitää. Illalla oli vielä kolmet illamat samoissa paikoissa. Juhla yleisöä oli niin paljon, ettei kukaan taitanut lukea!

Arvostelu juhlilta oli seuraavan päivän lehdissä erinomainen. Erityisesti sai kiitosta erikoinen laululava kukkineen ja lippuineen, Ns.talon katto, ravintolan runsaus ja pitäjäläisten vieraanvaraisuus, koska lähes jokainen pitäjän talo oli majoittanut ja kestinnyt juhla-vieraita.

Urheilukentällä 1932

Tarvasjoki sai uudelleen järjestettäväkseen Nuorisoseurapiirin kesäjuhlan 25–26. 6. 1932. Edelliset juhlalat

olivat vielä kaikkien muistissa. Sanan tapansa oli lähiseudullakin, että "se oli se suvi ko oltiin Tarvasjoella". Elämä maassamme oli paljon muuttunut noiden kymmenen vuoden aikana. Yleinen vauraus oli lisääntynyt, autot ja traktorit tekivät tuloaan, maantiet paranivat, maanviljelys kehittyi j.n.e. Yleismaailmallinen lama oli koetellut vuosikymmenen vaihteessa myös maakuntaamme, aiheuttaen pakkohuutokauppoja ja työttömyyttä, mutta se oli jo hellittämässä. Poliittisesti oli ollut kuumia kysymyksiä samana keväänä keiltolain kumoaminen, Mäntsälän kapina, IKL:n perustaminen ja suhteet Stalinin Neuvostoliittoon ja levottomaan Saksaan. Koko kansa oli innostunut urheilusta ja suurin odotuksin odotettiin kesäolympialaisia, olihan jo talvella saatu Veli Saarisen ensimmäinen kultamitali talviolympialaisissa.

Erityinen huomionaihe oli samoina päivinä Viipurissa pidettävä maatalousnäyttely, jossa varsinais-suomalainen maatalous ja maatalouskoneyritykset olivat saaneet erityistä huomiota. Näyttelyn 50 000 kävijää pidettiin ihmeenä. Sanomalehdet huomioivat Tarvasjoen nytkin hyvin näkyvästi. Kunnan aktiivinen työllisyyden hoito ja vakaa talous saa kiitosta. Veroäyri on ollut 7,7 p.ä ja kunnan lähiajan tärkeimmäksi suunnitelmaksi sanotaan kunnalliskodin rakentamista Juvan pellolle. Hankehan ei koskaan toteutunut.

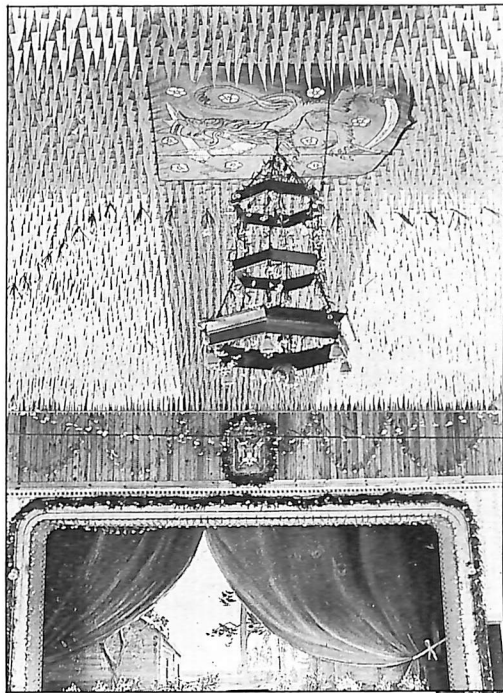
Lehdet kirjoittivat myös siitä, kuinka nuorisoseura-aate on paljon taantunut, eikä varsinaiset laulujuhlalat enää vedä yleisöä, kuten kymmenen vuotta sitten. Siksi nimikin oli muutettu kesäjuhlaiksi. Tarvasjoella ei kuitenkaan tunnettu pelkoa puuttuvasta yleisöstä, vaan entisellä innolla, joskin uusin voimin valmisteltiin juhlia. Päätoimikuntaa veti nyt Erkki Isotalo, jonka harteilla oli päävastuu juhlan onnistumisesta. Vanhoista oli enää mukana Minne Laine, Arvi Kotamäki, Miili Helve ja Erkki Yrjänä. Ravintolasta vastasi nyt Helmi Lindström, koristelusta Väinö Laakso, urheilusta Jussi Virola, mainonnasta Yrjö Haapanen ja järjestyksestä Yrjö Ylhäisi.

Pääjuhlapaikaksi oli valittu vielä keskenkuntoinen urheilukenttä. Juhlakenttä ja sen rakenteet saivat nytkin erityistä kiitosta. Eräs yksityiskohta oli urheilukentän laitaan korkealle kalliolle pystytetty uljas lipputanko, joka näkyi yli koko pitäjän keskustan.

Juhlalat olivat nyt kaksipäiväiset. Lauantaina 25. 6., joka oli juhannuspäivä aloitettiin urheilukilpailuilla. Illalla oli taas kolmet illamat Työväentalolla, Ns.talolla ja Mansikkaniemen makasiinissa. Illamat olivat samalla näytelmäkilpailujen areenana, tuo harrastus kun oli erityisesti virinnyt maakunnassa. Ohjelmat olivat monipuolisia ja erikseen mainitaan illammat op. Kaarlo Ratamon palava juhlapuhe Ns.talolla. Juhlayleisö ensimmäisenä päivänä oli pettymys vain 300 henkeä.

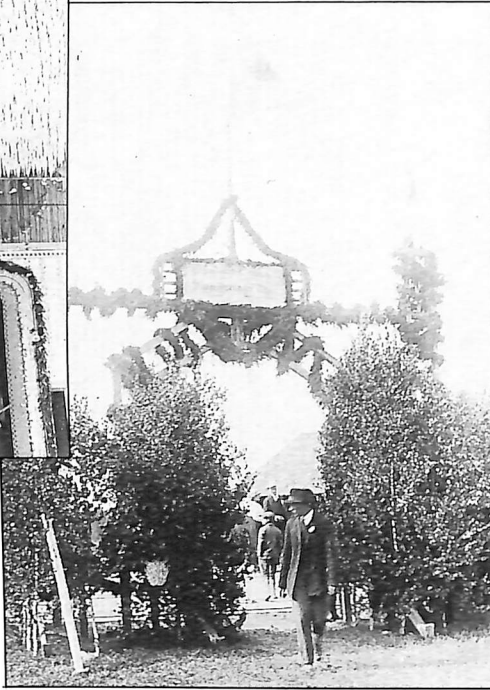
Seuraava päivä täytti kuitenkin kaikki odotukset. Jo aamuhartauteen urheilukentälle oli tullut lähes tuhat juhluvierasta ja jumalanpalveluksessa klo 10 kirkko oli tupaten täynnä. Samoin oli kuulijoita 12,30 pidetyssä Halikon kirkkokuoron kosertissa ja klo 13 pidetyssä Helinä Svensson-Timarin lausuntatilaisuudessa. Sää oli lämmin ja aurinkoinen.

Pääjuhlassa urheilukentällä arvioitiin olleen yleisöä jo 3 000 henkeä, mikä ylitti kaikki odotukset. Juhlan ohjelma oli runsas. Avauspuheen piti op. Väinö Vastamäki ja juhlapuheen kansanop. joht. Erkki Virta. Juhlaesitelmässä teol.tohtori Väinö Perälä kertoi Varsinais-Suomen uskonnollisesta elämästä vuosisatojen aikana ja erityisesti herätysliikkeiden juurista tässä maakunnassa. Halikon, Marttilan ja Tarvasjoen sekakuorot sekä Muurlan ja Paimion mieskuorot esiintyivät erikseen ja Muurlan ja Marttilan soittokunnat kajauttivat torvisoittoa. Oli lausuntaa, naisvoimistelua, tanhuja ja pelimannisoittoa. Juhla, joka oli alkanut 14.30, kesti väliaikoinen klo 18 asti ja illalla oli vielä samoissa paikoissa kolme iltamaa. Vasta niissä ratkesivat kuoro- ja näytelmäkilpailut.

Ns.talon taitavasti Suomen lipuksi koristeltu katto ja näyttämön laulujuhlaksi 1921 valmistuneet kulissit.

Juhlaportti Laulujuhlilla kentän puolelta.

Juhlan arvostelut seuraavan päivän lehdissä olivat ylistäviä. Tarvasjoki oli taas ylittänyt kaikkien odotukset. Kesäjuhlista olikin vielä kerran tullut oikeat vanhan hyvänajan laulujuhlat. Haikeana nimim. Siimeoni kirjoittaa Uusi Aurassa, että tuskin enää koskaan tämän kaltaista juhlaa voi kokea. Ihmisten harrastukset maallakin täyttää urheilu, suojeluskunta, maritat, elokuvat, gramofooni ja karkelot. Radio ja sanomalehdet tuovat nopeasti tietoa ja ihmisten elämä on kiireistä ja hermostunutta. Voiko nuorisoseura enää vastata nuorten tarpeisiin. Löytääkö se toimintamuotoja, joihin nuoret tulevat ja voiko se ajaa aatteitaan nyky nuorille?

Samalla hän toivottaa onnea vireälle Tarvasjoelle, joka juhlien järjestelyssä on osoittanut yhteistyön voiman. Hän toivoo, että hienolle paikalle valmistuva urheilukenttä pian voisi korkealaatuisena palvella urheiluvaa nuorisoa. Uljas lipputanko saa erityistä kiitosta. Hän toivoo, että se vuosikymmenet kertoo nousevalle polvelle esi-isien laulujuhlista.

Sisäkuva Tarvasjoen kirkosta laulujuhlien juhla jumalanpalveluksessa v. 1932.

kin hävittänyt saaren, jossa mylly on sijainnut ja syventänyt uomaa. Myllyjä on tarvittu, kun tähtätkin on jautettu karjan hauteisiin ja joskus leipäjauhojenkin jatkeeksi. Vuosia sitten eräs Karinaisten mies sanoi nuorena valvoneensa monia öitä tähtämyllyssä. Tähtkien jauhatusta kun oli hidasta ja aikaa vievää hommaa. Kuulemani tarinan mukaan koski sai nimensä siitä, että nimismies pidätti joukon varkaita sitä kohtaa. Hän kuljetti heidät Töyryn taloon Suurilassa. Täältä varkaat kuitenkin karkasivat seuraavana yönä, aiheuttamansa räjähdysten luoman hämmingin aikana.

Varkaankoskea seuraa Levoniitty, josta alkaa Ryönummi. Aikoinaan tie

kulki Tilkasista Tiipilään Ryönummella Sianselkä-nimisen kumpareen yli. Se oli nimensä mukainen, mutta on soranotossa täysin hävinnyt. Polkupyörän yleistymisen aikoihin se oli kyröläisten huvipyöräilyn kohde ja takaisin kääntymispaikka. Ryönummen sillan pielessä matkantekijät ennenvanhaan juottivat hevosensa ja ylittivät karikkopohjaisen puron pohjaa myöden kulkien. Ajureita tiellä riitti.

Kun rautatie tuli Kyröön, kuskattiin sinne sahattua ja muutakin puutavaraa tätä tietä aina Somerolta asti. Vanhain kertoman mukaan ajettiin tielle paljon lisää santaa, jotta se olisi kestänyt raskaiden lankkukuormien alla. Tässä kohden puro on Ryönummenoja-niminen. Sen töyräällä oli viime vuosiin Karppisen Konstan asunto, rappeutunut sauna. Se oli säästynyt tulipalosta, joka oli tuhonnut pikukutlan muut rakennukset. Siinä Konsta halusi ja vaati saada asua eläkepäivänsä. Pitäjän rajalla ojan päähaaran nimi on Jyppärienoja. Marttilan historian mukaan nimi viittaisi asutuksen alkuaikoihin.

Vähän lopuksi vielä Seppälän myllyä sivuavaa tarinaa. Aikoinaan Kalliolan tilan omistanut Erland Eskola kuoli nuorena. Hänen vaimonsa jäi yksin pienten lasten kanssa. Kinkkeillä valittu kylänvanhin Vilho Tuomola sai tehtäväkseen järjestellä lesken asiat. Tuolloin virattomaksi jäänyt mylly purettiin ja siirrettiin aikaisemmin puretun Ylhäisten torpan paikalle. Täällä rakennus kunnostettiin tuvan ja kamarin käsittäväksi asunnoksi Eevastiinalle ja hänen lapsilleen. Lisäksi rakennettiin pieni navetta, tuuhean kuusen alle pitkistä riuista kota polttopuille ja toinen samanlainen porstuan päätyyn lehmän heinille. Entisen Ylhäisten torpan maat leski sai moonamaikseen. Tulipa Eevastiinalle vielä toinenkin vastoinkäyminen. Lapsen tulitikusta kodan heinät syttyivät tuleen, josta se levisi nopeasti pärekatolle ja seiniin. Naapurit riensivät apuun. Monen miehen voimat vaativalla palohaalla kiskottiin palava pärekatto alas ja palo voitettiin. Rakennus kunnostettiin taas asuttavaksi. Näin edelleen tänä päivänä tuon historiallisen Seppälän myllyn seinähirret ovat siellä, nykyisin kesäasunnoksi kunnostetun, Eskolan torpan vuorilautojen alla.

Toivo Kylänpää

Tarinaa purosta, ahdeniityistä, koskista, myllyistä ja muustakin

Suurilan ja Seppälän kylien rajaa kulkevalla puron osalla on nimenä Iso-oja. Tästä eteenpäin nimi vaihtuu sitä ympäröivän maaston mukaan. Aikoinaan puro varsistoinen oli jaettu paloina kylien alkuperäistalojen omistukseen. Sen niityillä varmistettiin karjojen talvirehuvarastoja. Lapsuudesta muistan, kuinka pieniä hirsilatoja oli paikoin taajaankin pitkin puronvarrtta. Niihin koottiin suven sato, vielä talvellakin voimallisen hyvälle tuoksuvat ahdeheinät ja lehdekset. Vuosisatamme ensi vuosikymmenellä purossa oli vielä erittäin runsaasti rapuja, jotka jostakin tullut rapurutto jo toisella vuosikymmenellä tykkäänään hävitti.

Puron siirryttyä Seppälän kylän puolelle, Vähäniityn jälkeen, on Holman eli Seppälän koski. Siinä on ollut jo vuoden 1585 kerttoihin merkitty Seppälän mylly. Se oli Suurilan ja Seppälän kylien yhteinen. Tie Suurilasta kulki myllylle Vähäniityn töyräsharjannetta seuraillen. Vielä vuosisadan alussa tehtiin kosken voimalla kattopäreitä.

Osa kosken yläpuolella olevasta alueesta tunnetaan Koskihaan nimellä. Ylöspäin mentäessä on puron ylittänyt Kivisilta muinoin, jättäen paikalle nimen tähän päivään. Siitä alkaa Tokkamonniitty. Sillä kohtaa on sijainnut menneiden aikojen elämään tärkeänä kuulunut suden pyyntikuoppa.

Puron kulku jatkuu nyt Suurilan puolelle, jossa vastassa on Varkaankoski. Myös siinä on aikoinaan ollut mylly. Kiihtynyt virtaama on kuitenkin

Kevät on saapunut Holman koskeen.

SUURI PUHELIN- NUMERO- UUDISTUS

HÄTÄNUMEROT

Nykyinen yleinen hätänumero 000 muuttuu uudeksi hätänumeroksi 112. Poliisin tavoittaa koko maassa numerosta 10022.

PALVELUNUMEROT

Nykyiset 0-alkuiset palvelunumerot muutetaan 10- ja 11-alkuisiksi.

Hätäilmoituksen tekeminen matkapuhelimesta.

Koska matkapuhelimesta tehty hätäilmoitus poikkeaa "kiinteästä" puhelimesta tehdystä jonkin verran, on paikallaan todeta muutamia perusasioita.

Kaikissa myytävissä matkapuhelimeissa on maininta, että valitsemalla 000 pääsee aluehälytyskeskukseen. Käytännössä tämä on toteutettu siten, että hätänumeron valitsemalla pääsee aina sen läänin lääninhälytyskeskukseen, jossa soittaja kulloinkin on. Tällä toiminnolla on varmistettu, että soittaja saa tarvitsemaansa apua. Lääninhälytyskeskuksen (mm. Turun AHK) kannalta tehtävänä on tällöin selvittää, missä päin lääniä soittaja on.

Kuluvan vuoden alkupuoliskolla ei matkapuhelimesta pääse uuteen hätänumeroon 8112), joten matkapuhelimesta suoritetaan hätäilmoitus edelleen "vanhaan" hätänumeroon (000). Tietojen mukaan asia saataneen kuntoon siten, että ensin mahdollistetaan uuden hätänumeron käyttö matkapuhelimesta. Tämän jälkeen toteutetaan hätäilmoituksen ohjautuminen suoraan lähimpään aluehälytyskeskukseen.

PUHELINNUMEROT MUUTTUVAT — MIKSI?

Yleistä

Euroopan yhtenäisyyden ottaessa ensiaskeleitaan 1970-luvulla, todettiin myös tarve teleliikenteen yhtenäistämiseksi. Silloiset posti- ja telelaitosten johtajat tekivät periaatepäätöksen myös yhteiseurooppalaisen hätänumeron toteuttamisesta. keskeisenä ajatuksena tällöin oli, että avun saa aina yhdestä ja samasta numerosta riippumatta siitä, missä Euroopan maassa hätäilmoituksen tekijä on. Em. ei tosin tarkoita sitä, että Eurooppaan perustettaisiin vain yksi hätäkeskus.

Muutokset Suomessa

Euroopassa laaditun periaatten mukaisesti Liikenneministeriö antoi 26.09.1990 päätöksen televerkkojen numeroinnista. Tässä päätöksessä todetaan mm, että yleinen hätänumero muuttuu. Uusi numero on 112. Uusi hätänumero (112) on jo käytössä useiden teletoimilupalaitosten alueilla. Näin on myös täällä Turun hälytysalueella.

Aikataulu

Uusi hätänumero otetaan valtakunnallisesti käyttöön seuraavasti:

1.1.1992 Ne teletoimilupalaitokset, jotka ovat kytkenneet uuden numeron vanhan rinnalle (mm. koko Turun hälytysalue)

1.1. – 30.6.1993 Suomessa käytössä sekä 000 että 112 rinnakkain

1.7. – 31.12.1993 Käytössä on 112. "Vanha" hätänumero on nauhoituksen takana ja poistetaan käytöstä vuoden loppuun mennessä.

1.1.1994 Suomessa on käytössä 112.

Huomionarvoista on, että esim. kaikki pohjoismaat eivät suorita hätänumeromuutoksiaan saman aikataulun puitteissa.

Kunnanjohtaja Stig Nyberg ja palopäällikkö Jorma Virtanen kiinnittämässä paloautoon uutta hätäilmoitusnumerotarraa.

MITKÄ NUMEROT MUUTTUVAT?

POLIISI

uusi numero
1.1.93 alkaen
koko maassa
100 22

Uusi hätänumero

112
1.1.93 alkaen

yleinen **HÄTÄ** numero 1.1.1993 alkaen

112

POLIISI koko maassa 1.1.1993 alkaen

100 22

Muista hätäilmoitusta tehdessäsi:

- mitä on tapahtunut
- missä on tapahtunut
- onko ihmisiä välittömässä vaarassa.

Soittaessasi matkapuhelimesta muista em. lisäksi erikoisesti:
– mistä soitat.

Älä sulje puhelinta, ennenkuin saat luvan.

Timo Teinonen

350 vuotta suomalaista raamatun

Suomen kirkko viettää suomenkielisen Raamatun 350-vuotisjuhlaa. Mutta miksi juhlia? Mitä virkaa Raamatulla on tänään? Raamatun on sanottu Suomen yleisimmäksi kirjaksi. Se löytyy lähes joka kodista. Vielä varmempi on, että Raamattu on suhteessa painosmääräänsä vähiten luettu kirja. Miksi siis nähdä vaivaa Raamatun uudelleen kääntämiseksi? Pian ilmestyvä uusi raamatunkäännös on vaatinut kymmeniä miestyövuosia ja ilmeisesti miljoonia tai kymmeniä miljoonia markkoja.

Kristitty ei usko raamattuun

Eräs nuorisopappi kerran puhuessaan nuorten tilaisuudessa Tampereen tuomiokirkon saarnatuolissa repäisi Raamatun hajalle kaikkien nähdessä. Hänen sanomansa oli, ettei kristitty usko Raamattuun vaan Häneen, josta Raamattu todistaa. Siinä on vinha ero. Kristitty ei kumartele kuvia, hän palvelee elävää Jumalaa.

Usein on pohdittu, onko Raamattu erehtymätön, onko se Jumalan vai ihmisen sanoja. Raamatusta kun löytyy ristiriitaisuuksia monissa yksityiskohdissa. Lisäksi sieltä löytyy sellaisia julkumuksia, että niiden sovittaminen yhteen Jumalan rakkauden kanssa tuntuu mahdottomalta.

Itseäni on auttanut näissä kysymyksissä ajatus Jumalan Sanan eri tasoista. Johannes käyttää evankeliumissaan Jeesuksesta ilmausta Sana. "Sana tuli lihaksi ja asui ihmisenä meidän keskellämme." Kukaan ei ole nähnyt Jumalaa. Jeesus oli ihmisille kuva Jumalasta. "Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän", sanoi Jeesus opetuslapsilleen. Jeesus kertoi ja todisti meille Isästään. Jeesuksen olemus, hänen tekonsa ja sanansa olivat sitä varsinaista Jumalan Sanaa.

Evankeliumit, jotka kertovat Jeesuksesta, ovat toisen tason Jumalan sanaa. Me tiedämme tavallisista oikeudenkäynneistäkin, että ihmisen kertoma todistus on aina hieman vajavainen, vaikka hän silminnäkijänä pyrki olemaan kuinka rehellinen tahansa. Niinpä evankeliumeissa on pieniä eroavuuksia ja erilaisia painotuksia. Meidän on kuitenkin – kuten viisas tuomari oikeudessa – pyrittävä katsomaan näiden todistajalausuntojen taakse Häneen, josta ne kertovat, eli Jeesukseen. Meidän on pyrittävä erottamaan oleellinen epäoleellisesta. Me emme usko Matteukseen, Markukseen, Luukkaaseen emmekä Johannekseen vaan Jeesukseen. Me emme kuuntele Johannesta, vaan Jeesusta, joka sanoo: "Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan tule Isän luo muuten kuin minun kauttani."

Meidän vaimon kanssa on vihitty avioliittoon Noormarkun kirkossa. Tuon kirkon saarnatuolin kankaisessa liinassa luki aikoinaan: "Minun sanani on totuus."

Kun pappi puhuu Jeesuksesta, tai kun kristitty kertoo toiselle ihmiselle Jumalasta, kyseessä on tavallaan kolmannen tason Jumalan sana. Emme voi väittää, että se olisi yhtä alkupeleistä kuin Raamatun kertomukset Jeesuksesta. Varmasti se voi olla vielä vajavaisempaa ja siihen sopii suhtautua suuremmalla kriittisyydellä. Mutta siinä on toisaalta jotain arvokkaampaa.

Jeesuksen syntyessä "Sana tuli lihaksi". Kun ihminen kertoo toiselle Jumalan rakkaudesta, tällöin tuo rakkaus ikäänkuin tulee "lihaksi", eläväksi sanaksi paperin sijasta, konkreettiseksi todellisuudeksi. Tällöin ihmiselle tarjoutuu toisenlaisen elämän vaihtoehto ja mahdollisuus. Ei tuon papin tai uskovien kristityn ansiosta, vaan siksi, että tuolloin Jumala itse

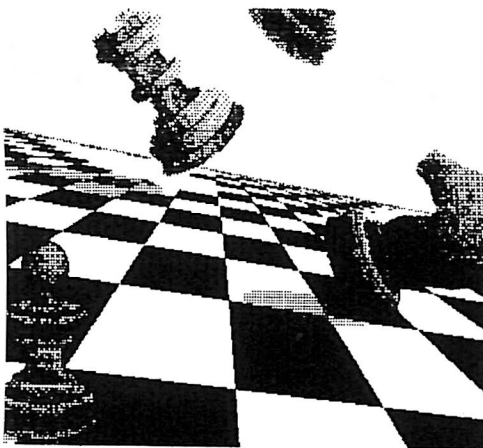
Pyhän Henkensä muodossa on läsnä. Meille nykyisin usein aineellisten arvojen perässä juokseville avautuu uusi hengellisten arvojen ulottuvuus. Jeesus käytti tästä ulottuvuudesta nimeä taivasten valtakunta.

Tähän sopii Jeesuksen vertaus miehestä, joka etsi kalliita helmiä. Kun hän löysi yhden todella kallisarvoisen, hän myi kaikki aikaisemmat helmensä ja osti sen arvokkaan.

Mitä virkaa on raamatulla?

Vain Jeesus on välittänyt meille ensikäden tietoa Jumalasta. Se on yksi tärkeä syy tutustua Raamattuun. Nykyään monenlainen taikausko leviää lehdistä ja TV:ssä niin, että kristillinen usko Jumalaan tuntuu jäävän käytännön elämässä tyystin taka-alalle. Luulenpa, että Suomessa luetaan ja uskotaan yksin horoskooppeihin enemmän kuin Raamattuun. Kirjeeseen Efesolaisille Paavali sanoo, että kun "me noudatamme totuutta ja rakkautta ja kasvamme kaikin tavoin kiinni Kristukseen", niin silloin "emme enää ole alaikäisiä, jotka ajalehtivät kaikenlaisten opin tuulten heiteltävinä, kavalien ja eksyttämien pyrkivien ihmisten pelinappuloina."

Kristityn ei tarvitse kuunnella kaikenlaisia ennustajaeukkoja turvatakseen elämänsä. Kristitty uskoo Häneen, joka istuu perimmäisen ohjauspanelin takana ja joka on luvannut pitää omistaan huolen niin tyvenen kuin myrskynkin aikana.

"Silloin emme enää ole alaikäisiä, jotka ajalehtivät kaikenlaisten opin tuulten heiteltävinä, kavalien ja eksyttämien pyrkivien ihmisten pelinappuloina, vaan me noudatamme totuutta ja rakkautta ja kasvamme kaikin tavoin kiinni Kristukseen." – Paavali.

Vettä ja leipää

Raamattu ei ole kuitenkaan ensisijassa tietokirja Jumalasta. Se sisältää "elämän leipää" ja "elävää vettä". Meitä, jotka elämme monenlaisten herkkujen keskellä ja joita vaivaa joko ylipaino tai ainakin sen uhka, emme taida ihastua puheesta vedestä ja leivästä. Asia taitaisi kuitenkin väristyä, jos alkaisimme puhua esim. kahvista ja leivoksesta.

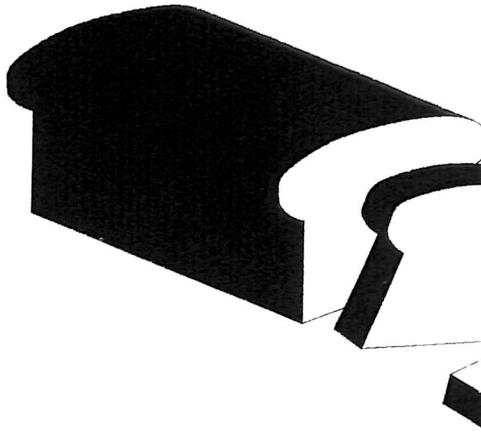
Raamatusta kristitty voi tarpeen tullen nauttia sitä ravintoa, joka on ei vain terveellistä vaan elintärkeää eikä vain tälle elämälle vaan iankaikkisuutta varten.

Tässä onkin meillä jokaisella itse-tutkistelun paikka: Onko minulla "Sanan nälkää ja janoa"? Ovatko makutottumukseni niin väristyneet, ettei Sana maistu? Millä itseni ravitsen? Mitkä ovat minun nautintoaineeni?

Eräs nuori oli Raamatun nimilehdelle kirjoittanut: "Joko tämä kirja pitää Sinut erossa synnistä – tai syntyä Sinut erossa tästä kirjasta?"

Eikä tässä suinkaan ole kysymys synnistä yksittäisinä tuhmia tekoina, vaan siitä ihmisen perimmäisestä synnistä, josta Raamatun syntyinlankeemuskertomuskin puhuu: ihmisen tahdosta olla piittaamatta Jumalasta, itse

päättää mikä on hyvää tai pahaa, oikein tai väärin, valita itse oma tiensä. Nykyaikana se vain sanotaan sivistyneemmin: Ihmisen pitää saada toteuttaa itseään. □

"Minä olen elämän leipä. Joka tulee minun luokseni, ei koskaan ole nälissään, ja joka uskoo minuun, ei enää koskaan ole janoissaan." – Jeesus.

Pastori Mauri Laakso, Reisjärvi

Ensimmäiset kuukaudet papin virassa

Tervehdys Tarvas-lehden lukijoille täältä Reisjärveltä, jossa olen saanut olla kohta viisi kuukautta pappina Reisjärven seurakunnan virallisen apulaisen virassa. Olen nyt pappina Oulun hiippakunnassa, pappisvihkimyksen sain Oulun tuomiokirkossa 8. 1. vain kolme päivää sen jälkeen kun olin täyttänyt 30 vuotta tämän vuoden alussa. Se oli suuri pappis- ja lehtorikivihkimys, sillä samassa vihkimyksessä vihittiin 10 miestä papiksi ja 2 naista lehtorin virkaan.

Vihkimyksen toimitti Oulun piispa Olavi Rimpiläinen ja häntä avusti siinä kuusi pappia. Oulun tuomiokirkossa oli paljon väkeä ja se oli hieno ja juhlallinen tilaisuus. Vihkimyksessä saadussa siunauksessa meidät siunattiin palvelemaan Kristuksen kirkkoa aina ja kaikkialla. Piispa vihkiessään meidät kutsui jokaisen nimeltä mainiten virkaamme mikä erityisesti puhutelti ja jäi mieleeni. Kun jo kasteessa sai nimeltä mainiten kutsun yleiseen pappouteen, niin nyt tuli kutsu palveluviran pappouteen. Sen merkiksi piispa antoi stolan ja kaksi avustavaa pappia pukivat messukasukan, ehtoollisjumalanpalveluksen toimittajan asun meille papiksi vihityille. Vihkimystä seurasi ehtoollisjumalanpalvelus ja sen jälkeen oli piispa ja rouva Rimpiläisen tarjoamat kirkkokahvit piispantalossa, jossa saimme myös pappeuskirjamme.

Kun vihkimys oli keskiviikkona kahdeksan tammikuuta, niin jo seuraavana sunnuntaina eli 12. 1. oli minulla tuloaarna Reisjärven kirkossa, jumalanpalveluksessa jonka yhteydessä kirkkoherra Jaakko Rantamäki toi-

mitti kaksosten kasteen, mikä sopi hyvin, sillä pyhän aihe oli kasteen armo. Siitä ensimmäisestä saarnasta on sitten alkanut työni papin virassa ja talven kuluessa olen vähitellen tottunut täällä olemaan ja tutustumaan ihmisiin. Hyviä tilaisuuksia siihen on ollutkin, sillä täällä Reisjärvellä on kinkeriperinne elävä ja toimiva ja kodit ovat avoimia muillekin seurakunnan tilaisuuksille kuten seurakuntailloille keväisin ja syksyisin. Jumalanpalveluksissa käy väkeä säännöllisesti ja uskollisesti, mistä olen erityisesti iloinut. Sillä tärkeäksi olen kokenut papina näinä ensi kuukausina juuri jumalanpalveluksen toimittamisen. Olen saanut myös ensimmäiset kokemukset kirkollisista toimituksista, vaikka montaa en ole vielä ehtinyt tekemään. Tähän mennessä minulla on ollut kolme kastetta, kaksi hautaan siunaamista ja yksi vihkiminen.

Ihmisten kohtaaminen kaikissa näissä tilanteissa on ollut helppoa ja luontevaa, sillä täällä Keski-Pohjanmaalla on kansanluonne hiukan toisenlainen kuin Varsinais-Suomessa, mihin olen tottunut ja oppinut. Tietysti minulle on varsinais-suomalaisena ollut tässä myös opettelemista ja totuttautumista. Suurinta tässä työssä ja papin virassa on se, että saan olla julistamassa sitä evankeliumia jota kirkko on aina julistanut, että syntyisi uskoa ja rakkautta, niin että eläisimme Jumalan lapsina jo nyt ja sitten kerran perillä taivaassa. Sillä evankeliumi Kristuksen lunastustyöstä on tässä työssä kaiken perusta. Se on meille annettu aarre ja perintö, sitä saamme olla jakamassa. Bo Giertzin romaanista Kalliopohja on mieleeni jäänyt tämä nuoren papin toteamus: "On suurta saada peria." Tätä Kristuksessa saatua perintöä tahdon olla julistustyössäni jakamassa kuulijain kanssa. □

50 vuotta sitten ripille

Toukokuun 24. pñä 1942 pääsi ripille Tarvasjoen kirkossa 20 poikaa ja 13 tyttöä. Yksi siirtoväkeen kuulunut tyttö konfirmoitiin yksityisesti. Muutenkin sota-aika löi leimansa myös rippikouluun. Kirkkoherra Otto Perko piti rippikoulua tavallista aikaisemmin jo maaliskuussa, jotta pojat ehtisivät huhti-toukokuussa peltotöihin miesten ollessa rintamalla. Tämän rippikoulun pohjat ehtivätkin ja vieläpä aseisiin. He olivat viimeinen ikäluokka, jotka kutsuttiin palvelukseen. Tosin rintamalle he eivät ehtineet, kun rauha tuli syksyllä 1944. Niinpä tästä rippikouluryhmästä ei kukaan kaatunut rintamalla.

Parikymmentä "rippilasta" tästä 34 oppilaan rippikoulusta kokoontui nyt tämän vuoden toukokuun 2. pñä Tarvasjoelle muistelemaan ja tapaamaan toisiaan. He osallistuivat jumalanpalvelukseen ja kirkkokahveille seurakuntatalolla. Kokoonkutsujana oli Leo Hirvensalo Nousiaisista. Yhdessä sitten muisteltiin omaa rippikouluaikaa. Kanttori Aarne Lehtonen oli rintamalla, mutta rouva Liisi Lehtonen piti laulutunnit. Koskisen sisarusten kahvilaan oli rippikoululaisia ehdottomasti kielletty menemästä. Mutta kuinka ollakaan, kirkkoherra Perko suoritti ratsian tuohon "huvittelupaikkaan" ja käretytti muutaman rippikoululaisen. Asia sitten sovittiin ja kaikki pääsivät ripille.

Suomalaisen raamatun
350 vuotis-
jumalanpalvelus
su 2. 8. klo 10
Tervetuloa!

Kapearaiteisella kesään

Junan henkilökuntaa kevään 1. matkan jälkeen.

Päivänä, jolloin aurinko loisti kilpaa kevään rentukoitten kanssa, kiipesimme jännityksestä vaiteliaina puhdistuksen jäljiltä kiiltelevään ja käytössä vuosien mittaan kuluneeseen vauvuun. Joku oli jäädä joukosta pois, kun pelkäsi tuota outoa kapistusta – mutta junahan se vain oli.

Auran–Karinaisten–Tarvasjoen -kehitysvammaisten kerholaisilla oli tunnelma kuin muinoin Ahon Rautatien Majalla ja Matilla. Piletit saatamme istuimme penkeillä uskaltamat-

ta hädin tuskin hengittää. Mutta 1927 rakennettu veturivanhus pöllähytti mahtavat sauhut ja iloisesti viheltäen nytkähtivät vaunut liikkeelle. Pian tuli kiiltävänappiseen pukuun ja koppalakkiiin pukeutunut konduktööri reittämään piletit, ja joku uskaltautui jo kävelemäänkin vaunusta toiseen.

Kerhossa on kivaa!

Nämä jokakeväiset retket kuuluvat kehitysvammaisten kerhon perinteesen jo vuosien takaa, ja kerholaiset

kuin myös vanhemmat ja sisarukset – joilla on myös lupa tulla mukaan – odottavat retkeä aina yhtä innokkaina.

– ”Mitä te siellä teette, kun kerholaiset puhuvat kerhosta viikon etukäteen ja viikon jälkeensä?” kyseli kehitysvammaisten työkeskuksen työntekijä ihmeissään. Mitäkö?!

Laulamme, leikimme, askartelemme, iloitsemme yhdessäolosta ja joskus itkemme, kun joku kerholainen puuttuu joukosta. Me kokoonnumme joka toinen viikko vuoroin Aurassa, Karinaisissa ja Tarvasjoella. Elämme kerhossa kirkkovuoden ja vuodenvaihteen mukaan. Kukin meistä ”täteistä” vastaa vuorollaan ohjelmasta. Retkiä teemme niin usein kuin se vain on mahdollista.

Joulujuhlat ja kevätretket

Joulu on tietenkin odotetuin juhla. Sinne kerholaiset valmistautuvat jo kuukausia etukäteen. Ohjelmia harjoitellaan – ja jännitys kasvaa mitä lähemmäksi juhlan hetki koittaa. Viime jouluna eräs äiti murehtikin kovin,

kun ei jaksanut lähteä kerhon joulujuhlaan mukaan.

Keväällä on vuoden toinen suuri tapahtuma kevätretki. Tänä keväänä kävimme Somerniemellä kirkossa osallistuen samalla seppelten laskuun Karjalaan jääneiden ja kaatuneiden muistomerkeillä. Kirkosta ajelimme Hiidenlinnan ateljeehen katselemaan Koivuniemen Reinon – entisen port-sarin – toteuttamassa yhdenmiehen unelmaa – kivilinnaa keskellä Häme-läistä korpea. Lounastimme Someron seurakunnan kesäkodilla Siikjärvellä ja jatkoimme matkaamme kohti kapearaiteista Minkio–Jokioinen -museorautatietä. Olimme kevään ensimmäiset junalla ajelijat! Kotimatalla vielä poikkesimme Humppilassa Lasi- tehtaan kaupassa kahveilla. Iloisina ja väsyneinä tulimme kotiin. Olimme matkanneet kapearaiteisella kesään aloittaaksemme kerhon taas syksyllä. Eron kyynel oli monella silmäkulmas- sa, mutta kesän jälkeen tapaamme jälleen. □

Vas. Eino, Hanna, Riitta, Soili, Mirjami, Aira ja Jussi Hiidenlinnassa.

Saimme lähetystyöhön nimikkokohteen:

NKURENKURUN OPPIKOULUN NAMIBIASSA

Kirkkoneuvosto päätti 22. 5. 1992 solmia Suomen Lähetysseuran kanssa nimikkosopimuksen kohteena Nkurenkurun oppikoulu Namibian Kavangol- la. Seuraavassa Minna Saarela-Maunumaan kirjoittama uuden nimikkokohteen esittely.

Itsenäisyyden alkutaivaltaan kulkevan Namibian tärkeimpiä tehtäviä on saada maan koulutusjärjestelmä kuntoon. Arvioiden mukaan n. 60 % namibialaisista on yhä lukutaidottomia. Etelä-Afrikan hallinnon aikana mustien koulut olivat heikoimmassa asemassa. Opettajat olivat usein epäpäteviä ja koulutarvikkeista oli kova pula.

Pula jatkuu edelleen, mutta väestön koulutukseen panostetaan aivan uudella tavalla. Suomen Lähetysseuran tuella rakennetaan parhaillaan uutta oppikoulua Pohjois-Namibiaan Kavangolle, Nkurenkuruun.

Namibian koululaitos on huonommassa kunnossa kuin monen muun, aiemmin itsenäistyneen Afrikan maan koululaitos. Etelä-Afrikan hallinnon aikana ei mustilla ollut lainkaan oppi-

velvollisuutta, toisin kuin valkoisilla ja värillisillä. Maassa toteutettiin Etelä-Afrikan rotuerottelupolitiikkaa, mikä merkitsi mm. sitä, että kullakin rodulla oli omat koulunsa. Ei ollut yllättävää, että mustien koulut olivat heikoimmassa asemassa.

Mustien kouluissa valtaosa opettajista oli epäpäteviä, ja puutetta oli niin koulurakennuksista kuin oppikirjoista ja muista kouluvälineistä. Mustien luokat olivat myös muita suurempia: ensimmäisellä luokalla saattoi olla jopa sata oppilasta. Eräiden arvioiden mukaan valkoisten lasten koulutukseen käytettiin kuusi kertaa enemmän varoja kuin mustien lasten koulutukseen.

Pitkien koulumatkojen sekä koulumaksujen ja -pukujen kalleuden vuoksi monet mustista oppilaista jättivät koulunsa kesken jo ennen ensimmäisen kouluvuoden loppua. Perheissä, joiden isät ovat töissä Etelä-Namibian kaivoksilla, tarvittiin lapsia kotitöissä. Näin kaivokset muodostuivat

JATKUU SEUR. SIVULLA →

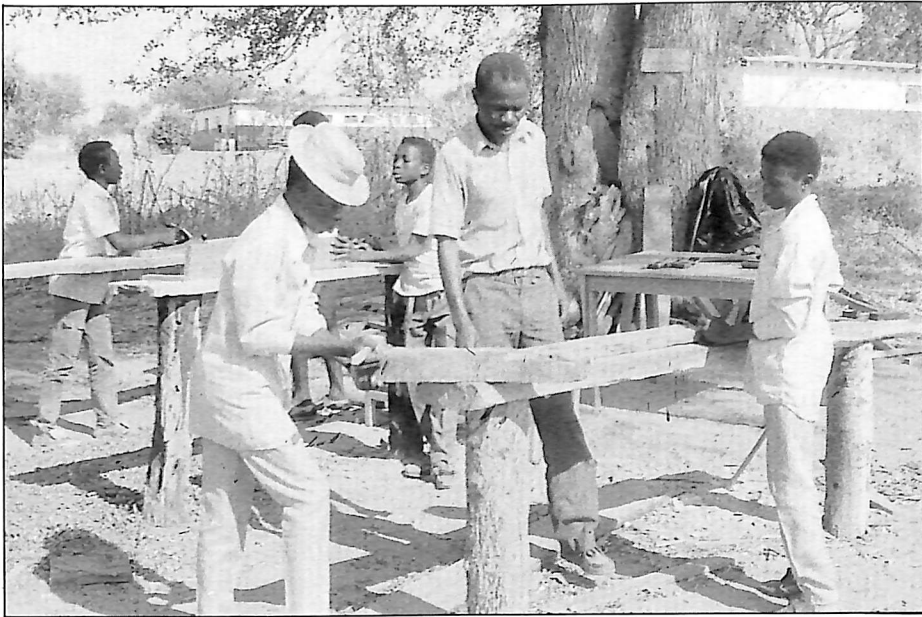
V. 1942, rippikuva kirkon portailla, kanttori Lehtonen asepuvussa konfirmaatioon lomalle päässeinä.

V. 1992, uusi rippikuva seurakuntatalolla.

Nkurenkurun oppikoulun oppilaat ja opettajat v. 1991.

Nkurenkurun koulu puutyön oppitunnilla v. 1991.

myös kouluja käymättömien lasten kohtaloksi.

Suomalaiset koulutyön uranuurtajat

Pohjois-Namibiassa sijaitsevan Ambomaan koululaitos syntyi aikoinaan suomalaisen lähetystyön tuloksena. Opetus kuului jo ensimmäisten lähetysaarnajien työhön 1800-luvun lopulla. Lähetystyöntekijät tekivät määrätietoista kielityötä ja kehittivät mm. ndongan kirjakielen. He opettivat ambolaisia lukemaan ja perustivat Oshigambon oppikoulun, jonka merkitys namibialaisille on ollut suuri.

Oshigambon oppikoulun kasvatteja on nykyään tärkeissä tehtävissä Namibian kirkossa, koululaitoksessa ja sairaaloissa, puhumattakaan muista ylemmistä hallintoviroista. Sotavuosien aikana suuri joukko koulun oppilaita valitsi pakolaisuuden ja lähti Angolan kautta maailmalle. Monet heistä pääsivät jatkamaan opintojaan eri maiden yliopistoissa kirkkojen ja järjestöjen stipendiaatteina. Tänäpäin he voivat antaa oman panoksensa itenäisen Namibian rakentamisessa.

Oppikoulu Nkurenkuruun

Ambomaan ohella Namibian evankelis-luterilaisen kirkon perinteistä toimialuetta on ollut myös Koillis-Namibiassa sijaitseva Kvangon alue. Sotatilan aikana alueella toimi vain muutama Lähetysseuran työntekijä, nyt määrä on noussut jo 12 työntekijään. Kvangon työ elää siis uutta nousukaarta.

Vuonna 1990 Namibian luterilainen kirkko perusti Kavangolle oppikoulun, joka aloitti toimintansa Nkurenkurun raamattukoulun tiloissa. Tällä hetkellä sen kolmella eri luokalla on oppilaita yhteensä 85. Vuoden 1993 alussa koulussa aloittaa opintonsa ensimmäinen lukioluokka.

Nkurenkuruun rakennetaan parhaillaan uutta koulurakennusta. Ope-

tustilat ovat jo hyvässä mallissa, mutta esim. henkilökunnan asuintilat ovat vielä kesken. Näillä näkymin uudet tilat valmistuvat lopullisesti vuoden 1993 puolella.

Suomen Lähetysseura on myöntänyt Nkurenkurun oppikoulun rakennushankkeeseen tähän mennessä lähes 7 miljoonaa markkaa. Hanke on saanut tukea myös valtion kehitysteistyövaroista. Kaikkiaan koulun rakentaminen tullee maksamaan n. 12 mmk.

Loppukokeissa menestytty hyvin

Nkurenkurun oppikoulun rehtorina on alusta alkaen toiminut Suomen Lähetysseuran työntekijä, fil.maist. **Sirkku Sieviläinen**. Hän palaa tämän vuoden loppupuolella Suomeen, ja työn jatkajaksi on valittu fil.kand. **Jussi Hankela**. Vararehtorina tulee toimimaan vakinaiseen opettajakuntaan kuuluva **Edmund Nairenge**.

”Oppikoulu pyrkii antamaan mahdollisimman korkeatasoista opetusta ja olemaan myös edelläkävijä Kvangon oppikoulujen rintamassa. Loppukokeiden onnistumisprosentit ovatkin olleet hyviä yleiseen tasoon verrattuna”, kertoo Kvangolla maatalousprojektissa toimiva lähetystyöntekijä, agrobiologi **Ipo Mäkinen**.

”Koulussa pyritään säännölliseen ja tehokkaaseen työskentelyyn. Kristillisellä opetuksella on suuri painopiste. Myös maatalous- ja metsäopetusta pyritään kehittämään”, Mäkinen kertoo.

Maataloustuottajien Keskusliiton, Maaseudun Sivistysliiton ja Suomen Lähetysseuran yhteisellä Talonpojan Afrikka-talkoot -projektilla rakennetaan oppikoulun yhteyteen monipuolinen opetusmaatila. Ipo Mäkinen toimii projektin johtajana ja hänen vaimonsa **Marita** sen taloudenhoitajana. □

Tämä kirjoitus on suurimmaksi osaksi hänen muistelmiaan. Asiatietoa sain Tarvasjoen historiasta, Yrjänilän sukuselvityksestä, suvun muistitiedoista ja Kaino Yrjäsen kertomasta. Hän on tämän suvun viimeisiä henkilöitä ja ainoa Tarvasjoella asuva tästä harvenevasta joukosta.

Yrjänilä oli yksinäistilä kuulumatta mihinkään kylään. Se sijaitsi Tahilan kohdalla, joen toisella puolella, suojaan metsän keskellä. Talojen välissä ollut silta joen yli varmisti yhteyden maantiehen. Tämä silta oli ensimmäinen joen ylityspaikka kirkolta päin tultaessa. Jokikin oli silloin vielä todellinen joki, ainakin kaksinkertainen nykyisestä leveydestä, paikoitellen enemmänkin. Jokivarsi kirkolle päin, aina Euran rajalle asti oli metsänä. Myös Tiurinojan rannat olivat niittyä, joutomaata ja metsäkin. Viljely pelto oli talosta vähän etäämpänä, arvattavasti nykyisen Salontien pohjoispuolinen alue. Maantien ja joen toisella puolella oli myös Yrjänilän maataa, Länsitaloksi nimittettynä ja se oli suuri alue, jonka rajoja ei enää tiedetä.

Yrjänilä mainitaan asiakirjoissa jo 1300-luvun alussa ja ennen sitä tilaa on jo myyty ja lahjoitettu, niin, että elämää ja toimintaa on ollut asiapaperit aikaisemmin.

Tämän tilan olemassaolosta, asutuksesta ja viljelyksestä lasketaan koko Tarvasjoen alkuhistoria.

1316–1558 on Yrjänilä kuulunut Turun tuomiokirkolle ja ollut piispan virkatalona. Siitä eteenpäin se mainitaan sotilasvirkatalona ja kruunun puustellina, jonka käyttö uskottiin ansioituneille sotilaille, useimmiten upseereille, joiden piti vielä olla aatelialue. He olivat usein vaihtuvaa väkeä. Kaikki lahjoituksen saaneet eivät edes tulleet tilalle asumaan, vaan antoivat lampuotien eli tilanhoitajien tehdä työt ja he odottivat valmista rahapalkkaa, joka kuitenkin jäi vähäiseksi verotuksen ja virkatalon menojen ja muiden velvoitteiden takia.

Surullisin kohtalo lieene ollut 1600-luvulla, 30-vuotisen sodan aikana. Yrjänilän luutnantti-isäntä kaatui Saksassa Kustaa II Aadolfin joukoissa ja samoin hänen kersantti-poikansa, joka jo ehti aloittaa Yrjänilän uutena isäntänä. Heidän kaatumisestaan tuli tieto kotiin. Samaan sotaan oli talosta lähetetty neljä ratsumiestä hevosineen. He eivät koskaan palanneet eikä heidän kohtalostaan tullut minäkäänlaista tietoa. Saman aikaisesti ruotsalaiset sotilaat ryöstivät talon tyhjäksi. Kaikki syötäväksi kelpaava vietiin. Ei jäänyt edes siemenviljaa. Luutnantin leski ja muut läheiset jättivät koko Yrjänilän. Näin hän säästyivät edes veronkannolta, jota ei olisi voinut välttää, jos hän olisi jäänyt tilalle asumaan.

Siihen aikaan sattui näille seuduille useita katovuosia, eikä maanviljely tällä tilalla kiinnostanut juuri ketään. Yrjänilä oli autiotalona ja viljelemättä useita vuosia, kunnes jostain ylemmältä taholta tila määrättiin yhteisviljelykseen Marttilassa olleen Brungin kartanon kanssa. Aika kului ankeista ajoista huolimatta ja muutaman vuoden kuluttua Yrjänilässä oli taas uudet yrittäjät, jotka jonkin hyväntuon palkaksi saivat tämän maatalon käyttöönsä. Tulijat olivat poikkeuksesta Ruotsista. Toiset viipyivät muutaman vuoden ja lähtivät pois. Sopimuksessa ei ollut mitään vuosimääriä, joka olisi pakottanut jäämään.

Joku katsoi paikan mahdottomaksi elää. He olivat Ruotsissa tottuneet vilkkaaseen seuralämään, kutsuihin ja ilonpitoon. Täällä oli liian hiljaista, yhteydet huonoja edes Turkuun. Lähiseudulla oli vain suomea puhuvia talonpoikia. Palvelusväen kanssakin oli vaikeuksia juuri kielen takia. Kuinka sitä olisi osannut Ruotsista lähtiessä koko apulaisjoukkoa mukanaan tuoda. Eihän silloin osannut arvata, missä kaikessa apuväkeä tarvitsisi.

Muutettiin takaisin Ruotsiin. Tällaista vaihtuvan väen aikaa kesti toista vuosisataa. Yrjänilän pellot

antoivat toimeentulon tilanhoitajalle eli lampuotille perheineen, piioille, rengeille ja herrasväeksi mainitulle isäntävälle, jotka eivät olleet tilan omistajia. Verotus oli jatkuvasti raskasta, eikä rikkauksia kertynyt kenellekään, vaan niukkuus oli hyvinvointia tutumpi.

1700-luvun alkupuolella Yrjänilän sai haltuunsa Krister, aateloitu upseeri Ruotsista, kuten kaikki edellisinkin. Varmaan hänellä oli sukunimi, joka ei enää ole tiedossa. Ehkä hän tahtoi itsekin jättää entisen nimensä, kuten kaiken muunkin, mitä oli Ruotsissa ollut. Sinne jäi aatelisuus, seurapiirien keikistely ja kumartelu, koko entinen elämä. Se ei ollut hänelle koskaan mieleistä, vain pakosta oli pitänyt siinä mukana olla. Kun hänelle suositeltiin sijoituspaikaksi maatilaa Suomessa, oli hän heti valmis myöntymään. Hän näki Yrjänilän puustellissa maanviljelyn mahdollisuudet, mieltä paikkaan heti, toi perheensä tänne ja kotiutui heti alkuun. Täällä metsän sisässä oli rauha ja hiljaisuus. Täällä hän halusi saavuttaa mielelleen tasapainon kaiken hälinän ja humun jälkeen. Hän katsoi hyvinhoidettuja, valkoisia käsiään. Kohta ne olisivat mullassa ja savessa, siinä samassa, missä kasvaa suomalainen ruis, leipä, elinehdoista ensimmäinen. Kohta olisi vihreät laitumet hevosille ja lehmille. Krister näki mahdollisuudet uuteen ammattiin. Hän tahtoi onnistua lastensakin tähden. Maanviljelijän poikina ja tyttärinä heilläkin olisi tulevaisuus ja ammatti. Jospa vielä onnistuisi saamaan omakseen tämän sijoituspaikan.

Ruotsiin hän ei enää palaisi, ei ikinä.

Nimekseen hän otti heti alkuun Kristian Yrjänilä.

Isännän työt hän otti heti itselleen. Ei tarvittu enää lampuotia isännän ja palvelusväen välille. Koko perhe opetteli Suomen kielen ja tyttärkin kastettiin Liisaksi. He tahtoivat olla suomalaisia.

Lähistöltä oli helposti saatavissa apulaisia, piikoja ja renkejä. Nämä suomalaiset maalaisnuoret oli opetettu työhön ja he olivat vastuuntuntoisia ja ahkeria, heihin voi luottaa. Selaisiksi hän halusi kasvattaa omatkin lapsensa.

Hyvällä suunnittelulla ja ahkeruudella Kristian menestyi paljon. Karja lisääntyi ja tuotti. Maanviljelyä tehostettiin, rakennuksia lisättiin ja korjailtiin entisiä. Hän onnistui pääsemään eroon kruunun talon velvoitteista, joita oli etuja enemmän. Vielä vähän yritystä ja vaivannäköä, niin Yrjänilä olisi oma. Ehkä Kristian oli silloin jo vanha mies, mutta olipa hänellä lapsia ja lastenlapsiakin. Vuosilukua tuosta heille merkittävästä tapauksesta ei enää ole löydettävissä.

Oma talo oli tavoittelemisen arvoinen. Turhaan ei oltu vaivaa nähty ja siihen pyritty. Se antoi halua jatkuvaan yrittämiseen.

Yrjänilä periytyi sukupolvelta toiselle, useimmiten pojalta pojalle, yli sadan vuoden ajan. Tänä aikana tila oli vaurastunut monella tapaa.

Sen alueella oli jo kolme torppaa. Työväkeä tarvittiin. Torpista tehtiin päätalalle määrätty ”taksvärkki”-päivät ja palkallisina enemmänkin.

1800-luvun puolivälissä Yrjänilään syntyi jo kuudes sukupolvi Kristiaanin jälkeen. He olivat: Anna Elisabet 1849, Matilda Josefiina eli Tilda 1851 ja Fiaaksi sanottu Maria Serafia 1855. Talonpidon jatkuvuutta ja perimistä ajatellen poika olisi ollut odotetumpi, vaan olihan tytär joskus ennenkin jäännyt tilan jatkajaksi. Ehkä nytkin.

Tyttäret kasvoivat ja työhön oli opittava, vaikka palvelusväkeäkin oli.

Karinaisten Yli-Simolasta tuotu emäntä, tyttöjen äiti, vaati tyttäriään opettelemaan kaikenlaisia maalaistalon tekemisiä. ”Miten te joskus omassa kodissanne osaatte piikoja opettaa, jos ette itse osaa tehdä?” oli hänen komentonsa. Tyttöjen oli tartuttava kaikkeen, mitä äiti komensi, likaiseen ja halpa-arvoiseenkin työhön.

Sylvi Leukkeri:

Muistelmia Yrjänilän ajoilta

Kahdessa lapsuuteni aikaisessa naapurissa, Yrjäselällä ja Vistolassa elivät muorit, vanhatemännät, elämänsä iltapuolta pitkän ja raskaan päivätyönsä jälkeen. He olivat molemmat jo toisen kerran leskiä ja kumpikin vietti vanhuudenpäiviään nuorimman tyttärensä hoivissa. He olivat siskoksia ja syntyneet Yrjänilän tyttärinä, talossa, jota ei enää ole.

Näillä vanhuksilla oli nyt menneen muistelemisen aika, jolloin oltiin terveitä, työtätekeviä ja moninaisissa touhuissa mukana olevia. Ehkä heillä oli pieni haikus ja kaipuu nuoruuden aikoihin Yrjänilässä, sen suuruuden ja hyvinvoinnin päivinä 1800-luvulla.

He kumpikin kävivät silloin tällöin meillä, joskus asialle poiketen, toisinaan muuten vaan hetken istuen ja kuulumisia kertoen.

Me, naapurin tytöt, sanoimme heitä tädiksi, kuten siihen aikaan lapsille opetettiin.

Heidän oikeat nimensä olivat Anna Elisabet Vistola ja Maria Serafia (Fiia) Yrjänen.

Varsinkin tämä Vistolän tati kertoi vanhoja asioita, joita mielelläni kuuntelin. Minun mielestäni elämä 1800-luvulla oli ollut jännittävää ja tapahtumarikasta, kun nyt ei enää tuntunut tapahtuvan mitään. Puhui hän toki muutakin, asiallisia arkipäivän tapahtumia, mutta muisti vanhoihin tapahtumiin tuntui olevan kuin päällimmäisenä. Olin pettynyt, jos hän jollain käynnillään ei ehtinytkään menneiden muistelemiseen asti. Paljon olen kuullut ja paljon unohtanut. Kukaan ei keksinyt kirjoittaa muistiin hänen kertomaansa.

Kuitenkin tämä lapsuuden ja nuoruuden aika oli juuri sitä, mitä muisteltiin vanhanakin.

Työtä tehtiin paljon ja elämä kului arkisesti. Kerran vuodessa oli sentään tapaus, jota nuoret odottivat ja sen mentyä elettiin muistoissa ja uuden, samanlaiseksi toivotun ilonpidon odotuksessa.

Tämä oli vuodesta toiseen jatkuva kasakkain käynti Yrjänilän maalla.

Vaikka sotilasvirkatalon velvoitteista oli luovuttu jo kauan sitten, niin jotain oli jäänyt jäljelle. Se oli venäläisen ratsuväen sotilaitten leirialue kauniilla kedolla lammen rannalla. Hevoset saivat juoda lammesta ja telat pystytettiin kedolle. He tulivat alkukesällä, vähän ennen juhannusta, pienellä joukolla, parin upseerin johtamana oli parikymmentä sotilasta ratsain, joskus vähän enemmänkin. Miksi he tulivat? Mikä oli heidän käyntinsä tarkoitus? Kerrottiin kasakkain joskus kulkeneen ryöstäjinä. Nämä eivät olleet sellaisella käynnillä. He vain kävivät, viipyivät kahden tai kolmen yön yli, olivat kaikessa omavaraisia ruokineen ja keittäjineen. Vain maitoa he pyysivät ostaa talosta. Hevosten leväytyä he jatkoivat matkaansa, useimmiten Turun suuntaan. Leiripaikka oli merkitty heidän karttoihinsa. Siitä oli myös kirjallinen sopimus. Sitä ei saanut kyntää, eikä talo ottaa käyttöön.

Joku näki kasakkain tulon maantiellä. Tieto kulki nopeasti koko lähiseudun, pikkupojat siitä kävivät kertomassa. Illan tullen alkoi nuorisoa kokoontua sillan läheisyyteen, varovasti, arkaillen ja uteliaana. Tahdottiin nähdä läheltä venäläinen sotilas, ilmielävä ryssä ja heidän hevosensa. Nekin olivat erilaisia kuin tämän seudun työhevoset.

Illan ehtiessä pitemmälle joku rohkeni aloittaa piirileikkilaulun, kuin jatkoa odottaen, ja tulihan sitä. Kasakat, komeat tummat miehet sotilaspuvuissaan tulivat reippaasti sillalle, muuttivat laulun oman kielensä lauluksi ja etsivät tytöt piiriin, sen ujoimman piansa takaa. Tanssi ja rytmi oli vierasta, vaan helposti opittavaa. Ehkä joku muisti viime kesän käynniltä jotain tästä tulisesta leikistä. Musiikkia ei ollut, sotilaiden reipas laulu riitti. Sotilassaapas iski siltaan, tyttöjen palmikot ja hameet hulusivat. Se oli menoa, joka sai posketkin punaisiksi.

Tällä välin upseerit olivat etsineet matkavarusteistaan pullon, tummaa lasia, koukeroinen ja mutkikas joka suuntaan. Istuttiin isännän kammarissa, poltettiin vieraiden tarjoamaa tupakkia, joka oli paremman tuoksuista ja makuista kuin isännän kotona kasvatetut. Lokeroinen pullo aukaistiin ja isännälle tarjottiin jotain tummaa, väkevää ja makeaa. Tyttäret kurkkivat ovenraosta ja hihittivät. Heillä oli kiire näkemään vähän joka puolelle, mutta olihan heitä kolme. Anna oli näkemässä, kuinka matkapikariksi otettu pieni tinamalha jätettiin emännälle, äidille, muistoksi tämänkertaisesta käynnistä, ja kas kummaa, heillä oli samanlainen pikari jo ennestään. Liekö sekin lahja kasakkain edellisiltä käynneiltä, vaiko taloon hankittu muita teitä?

Nuorten tanssi sillalla jatkui myöhäiseen yöhön. Oli kerrankin hauskaa tapahtumaköyhällä seudulla. Aamulla sai talontytär Horristen puolelta ankarat nuhteet vanhemmiltaan: "Sinne nyt luvatta piti mennä. Pitäisi sinunkin jo tietää oma arvosi, ettei tuollaisiin paikkoihin ryssien tanssittavaksi lähtisi".

Yrjänilän tyttäret saivat olla siltatanssissa mukana joka kesä. He olivat vanhempiensa mukana sillalla melkein kuin kotonaan.

Jos säätyeroa oli siltatansseissa, niin sitä oli kirkkomatkassakin. Yrjänilästä oli joka sunnuntai kirkkoonlähtijöitä. Isäntäväki lähti parokoon hevosella ja kauniimmilla ajoneuvoilla, piijat ja rengit toisella, isännän perässä ajaen, eikä heidän hevosensa saanut ohittaa edellä ajaneita,

vaikka olisi ollut kuinka virkku hevonen.

Kirkossa palvelusväki istui kaukana isäntäväen takana.

Eräänä sunnuntaina oli vain Anna, vanhin tytär, lähtenyt kirkkomatkalle kahden piian kanssa istuen samaan penkkiinkin. Tästä oli puhuttu vielä arkipäivinäkin: "Näittekö Yrjänilän tytärtä piikojen penkissä. Jo on aikoihin eletty, kun nuorisoi ei enää säätään ja tapoja tunne."

Talvet olivat ankaria 1870-luvulla. Lunta ja pakkasta oli paljon ja kauan. Sudetkin tulivat näliissään lähelle asutusta. Eräänä kevättälven päivänä oli Yrjänilän reki noutamassa vettä karjalle avannosta, joka oli tehty jokeen jonkinmatkaa kirkolle päin, koska jokitöyräs talon kohdalla oli jyrkkä ja pitemmällä matkalla saatiin nousu loivemmaksi ja vesi läikkyi vähemmän suuressa, avonaisessa tiinussa, hevosen vetämässä reessä.

Miehen ehtiessä avannolle hyökkäsi kolme suurikokoista petoa hevosen jalkoihin. Nopealla nykäyksellä mies kaatoi vielä tyhjänä olevan tiinun päälleen ja kauhistunut hevonen laukasi kotipihaan. Rengille jäi kirves käteen. Tiinussa olevat korvat kannattivat ja tästä välistä sudet yrittävät pitkällä kynsillään tavoittaa miestä. Hän sai kirveellä haavoitettua niitä ainakin senverran, että tuli verta. Tätä nähdessään sudet alkoivat taistella keskenään. Samanaikaisesti tultiin talosta tilannetta pelastamaan. Vauhtoonnotun hevonen pihaan ehtiessään ilmaisi vaaratilanteen. Sudet pakenivat lähellä olevaan metsään.

Samana talvena oli suurikokoinen susi Hiidenmäellä, nykyisen pappilan kohdalla, hyökännyt Suurilasta tulleen myllymiehen hevosen kimppuun. Miehellä oli lyhty mukanaan, mutta tuli sytytettiin vain tosi tarpeeseen. Sellainen oli nyt. Kesti kuitenkin hetken, ennenkuin lyhty oli palamassa ja tällä välin susi ehti raadella hevosta niin, että se oli lopetettava.

Laskiaistiistai oli poikkeus kevättälven arkipäivistä. Se oli vanha perinne. Töihin nähden se otettiin vähän helpommin. Palvelusväelle annettiin keskipäivällä muutama tunti vapaata. Tavallisesti he kävivät kotimökeillä hiihtäen hankien yli, sillä useimmiten he olivat lähiseudun nuoria. Isäntäväkikin teki hevosella jonkun kyläreissun.

Mäenlasku jokitörmältä kuului kaikille Aikuisetkin laskivat vähintään kerran, lasten kanssa enemmänkin.

Kerran isäntä oli luvannut viinaryypyn sille, joka laskiaisena ensimmäiseksi ehtii jokitörmän laskea. Renkejä oli kaksi. Molemmat päättivät, että ryyppy on minun. Iso-Kalle oli rauhallinen, hän suunnitteli, mutta ei puhunut aikeistaan. Toinen renki sensijaan touhusi jo illalla. Hän irroitti metsäreestä sen takimmaisena osan, kevyen takareen, sovittoa sen mäen päälle lähtövalmiiksi. Ryyppy olisi hänen. Illalla ylissänkyyntä kiivetessään hän otti vain sappaat jalastaan. Iso-Kalle riisuutui rauhallisesti, jättäen kuitenkin villasukat jalkaansa. Kumpikaan ei nukkunut. Kelloa ei ollut koko tuvassa, vaan isännän kammarin seinäkellon lyödessä puolenyön 12:ta hiipi touhukas renki hiljaa sängystään, veti saappaat jalkaansa ja meni ulos. Iso-Kalle harppasi perässä ja ehti sukkasillaan reen jalaksille. Mentiin yhdessä mäki alas, niin, että reki nautti ja jokijää kolisi. Isäntää, Matti Yrjänilää, tämä oli kovasti huvittanut. Hän oli lupauksellaan tarkoittanut laskiaistiistain aamua. Pojat ottivat kilvan heti vuorokauden vauhtuessa.

Molemmat saivat ryyppyn.

Tyttäret varttuivat neitosiksi ja puhemiehetkin huomasivat sen. Varakkaat tytöt olivat mieluisia toimitettavia. Sulhasehdokkaat mahdollisesti olivat nykyisest puhemiehen liikkeelle. He mainitsivat myös toivotun tytön nimen, mutta kaiken oli kuitenkin mentävä vanhojen tapojen mukaan.

Annalle toimitettiin Kallelan Kuukalan poikaa, Kalle Alberttia. He oli-

vat lapsuudentuttuja ja saman ikäisiä. Jos morsian hyväksyi toimitetun ehdokkaan, niin puhemiehen tuli vanhan tavan mukaan saada paita, mieluiten tytön itsensä ompelema.

Tässä kaupanteossa puhemies sai paitansa ja varsinainen palkkio oli sulhasen maksettava rukiin jyvinä. Siinä ei ollut mittaa eikä määrää, vaan oli kokonaan sulhasen anteliaisuuden varassa. Maanviljelijäväestöltä puhemies oli aina saanut parhaimmat palkkansa.

Häät pidettiin välittömästi ja niitä juhlittiin kolmena päivänä. Annan isä, Matti Yrjänilä, antoi nuorelle parille elinkelpoisen maa-alueen, johon he alkoivat kotiaan rakentaa. Paikka nimitettiin Vistolaksi ja he käyttivät sitä myös nimenään. Se sijaitti Alhon ja Nummilan torppien välissä lähellä Tiurinojaa. Joitakin hirsirakennuksia tuotiin Kuukkalasta, samoin Annan kotoa.

Matilda eli Tilda toimitettiin emännäksi Horristen Uuteentupaan, jossa hän häiri vuoteen 1932 tapahtuneeseen kuolemaansa asti, jolloin hän oli jo 81-vuotias. Hänen lapsensa, Oskari Uusitupa ja Anna Tuominen ovat varmaan vielä monen paikkakunnalla asujan mielessä. Talo on pystyssä vielä Suurilan kaupan lähellä, ei kuitenkaan enää samalla suvulla.

Nuorin tytär, Fiia, oli vielä kotona. Hän oli 19-vuotias, kun hänelle toimitettiin puolisoksi Nokan Oskari Euralta. Oskari tuli ensin vävyksi Yrjänilään ja appivanhempien jättäessä talonpidon he olivat kuudes sukupolvi tämän talon eläjinä.

Yrjänilän peltoja Horrista päin katsottuna.

Aluksi kaikki näytti menevän hyvin.

Oskaria kiinnostivat hevoset. Yrjänilässä oli aina ollut hyviä hevosia, joista oli helppo alkaa. Hän kasvatti varsoja, opetti niitä ajoihin, myi ja joskus ehkä ostikin uusia. Fiiakin oli näistä kiinnostunut. Yhteiset markkinamatkat olivat vaihtelua arkeen.

Useita vuosia kului menestyksen ja hyvinvoinnin merkeissä, kunnes Oskarille tuli sairautta, joka kesti kauan.

Vanhaisäntä huolehti töistä renkien kanssa ja toimeen tultiin, joskin vähän heikommin.

Mahdollisesti näihin aikoihin myytiin joen ja maantien toisella puolella olleet Länsitalon maat, joita oli paljon.

Vanhaemäntä kuoli ja tämä oli Matti-isälle kova isku. Elämänhalu hävisi puolison kuoltua ja talon työt tuntuivat taakalta. Väsymys ja ikäkin alkoivat painaa. Apuväen turvin lauhustettiin eteenpäin.

Oskarin sairaus päättyi kuolemaan 38-vuotiaana. Fiia oli nyt leski, 35-vuotias ja neljän lapsen äiti. Kolme tyttöä olivat hiukan toisella kymmenellä ja pikku-Oskari vasta muutaman vuoden ikäinen.

Isäntä-Oskarin sairastaessa oli häntä muutaman kerran käynyt katso-massa entinen kotikylän poika, Knaapin Jussiksi sanottu Juho Fingerroos Euralta.

Oskarin kuoltua hän jätti ostotarjouksen Yrjänilästä.

Tätä jäätin tuumimaan. Hätäisiä päätöksiä ei tehtäisi.

Matti-isäntä oli viisas mies, monissa kunnan luottamustoimissa mukana oleva, kuten talon entisetkin miehet

olivat olleet. Yhdessä Fiian kanssa he pohtivat erilaisia mahdollisuuksia tulevaisuudesta.

Isä-Matti ehdotti Fiialle, että jätetään tähän talon ympärille peltoa ja metsää samanverran kuin oli Annalla ja Kallella Vistolassa. Elettäisiin pienemmissä oloissa ja vähemmällä työllä. Myytäisiin liiat Fingerroosin Juholle, sillä liian suurelta nyt tuntui talonpito tällaisella vällä.

Tämä ehdotus ei Fiiaa miellyttänyt ja siihenkin oli oma syynsä.

Puhemies oli taas ollut liikkeellä ja toimitti Fiialle uutta miestä, vaikka Oskarin kuolemasta ei ollut vielä kovinkaan paljoa aikaa. "Jos hyväksyn Matti Matinpojan Aurasta, niin saatasiin mies taloon, eikä tarvitsisi olenkaan myydä", ajatteli Fiia.

Aika kului ja työt tulivat tehtyä edes jotenkuten. Oli virkkuja, opetusikäisiä hevosia, joiden kanssa vanhaisäntä ei enää jaksanut. Rengit tekivät mitä käskettiin, mutta eivät otaneet vastuuta mistään. Kaikkea piti valvoa. Jokisillastakin olisi kansi pitänyt uusia ja paljon muitakin töitä jäi rästiin. Talosta puuttui isännän käsi.

Odotuksen aikakin jatkui.

Fingerroosin Juho odotti lupausta talonmyynnistä, Auran Matti Fiian myöntävää vastausta ja puhemies paitaansa, jo toista kertaa samalta morsianehdokkaalta.

Kaikkien toiveet saivat myönteisen päätöksen.

Fiia ja Matti Matinpoika vihittiin 1891. Nokan Oskarin kuolemasta oli vähän toista vuotta. Pikku-Oskari iloitsi. Hän sai uuden isän. Tytöt nyr-

pistivät nenäänsä. Oma isä oli vielä muistissa. He eivät koskaan hyväksyneet äitinsä uutta miestä.

Talossa oli nyt kaksi Matti-isäntää, vanhempi ja nuorempi. Nähtyään Yrjänilän suuruuden oli nuorempi Matti kieltäytynyt isännöimästä näin suurella tilalla. Hän arvattavasti oli itse vähän pienemmältä tilalta syntyisin, maanviljelijäväkeä kuitenkin.

Fiian kanssa he päättivät rakentaa itselleen uuden taloon, johon isä-Mattikin viettäisiin vanhuuden päivikseen. Jätettäisiin peltoa ja metsää vähemmän, vain senverran, että omalla työllä, ilman palkkaväkeä, tultaisiin toimeen, samoin kuin Annalla ja Kallella Vistolassa.

Kerrottuaan tämän viimeisen suunnitelman isä-Matille, oli tämä suuttunut näistä aikeista ja sanonut: "Minä en muuta tästä talosta mihinkään. Tässä olen syntynyt ja täällä tahdon myös kuolla. Menkää te nuoremmat mihin haluatte."

Asiaa pohdittiin Fingerroosin Juhon kanssa. Hän sanoi, ettei hänen välttämättä tarvitse tulla Yrjänilään asumaan jos tästä talonkauppa tulee. Hänkin tekisi uudet rakennukset ja voisi asua kotonaan Knaapilla niin kauan. Tämä ratkaisi tilanteen.

Kauppakirjoja tehtäessä muodostettiin kolme tilaa. Vanhalle isännälle jätettiin rakennukset, pihapiiri ja vähän maatakin. Paikan nimeksi tuli Rantala. Matti Yrjänilä eli talossaan vielä 14-vuotta. Lähellä asuvat tyttäret arvattavasti huolehtivat hänestä. Hän kuoli 78-vuotiaana 1905. Tämän jälkeen Rantala myytiin vieraille ja sillä on ollut useita omistajia.

Näin päättyi Yrjänilän tarina.

Fiia ja Matti päättivät rakentaa uuden talon metsäiselle kalliolle, jonka alapuolella virtasi luonnonoja, Tiurinajan toinen alkuhaara. Olisi siinä ainakin karjalle vettä aluksi. Paikan he nimittivät Yrjäksi ja alkoivat käyttää tätä myös nimenään. Peltoa ja metsää he jättivät jokseenkin yhtä paljon kuin oli Vistolassa.

Fingerroosin Juho sai kaiken muun, mikä oli näiden kahden uuden tilan ulkopuolella.

Yrjäsen asuinrakennuksesta tehtiin lähes samanlainen kuin oli Annalla Vistolassa, vähän suurempi vaan joka suuntaan. Asuinrakennus tehtiin kokonaan uudesta puusta, ulkorakennuksia mahdollisesti siirrettiin Yrjändilästä, sillä siellä niitä oli ollut paljon. Varsin lyhyessä ajassa Yrjäsen mäellä oli riihi, navetta, talli ja muut tarvittavat suojat valmiina ja työssä ja arjessa uuden avioparin elämä lähti kulkemaan eteenpäin. Syksyllä 1892 syntyi Fiian ja Matin ainoaksi jäänyt tytär, Anna Eufemia. Vanhimmat tyttäret olivat jonkinverran toisella kymmenellä. Oli olivat muutaman kerran päässeet markkinamatkalle Turkuun. Kaupungista oli tullut heille ihanne ja haave. Elämä siellä olisi toista kuin täällä saven ja mullan seassa. Sinne, toiveittensa Turkuun, he pääsivät jo varsin nuorena palaamatta enää tänne olemaan.

Pikku-Oskari kuoli ennen kymmentä ikävuottaan.

Nyt oli Yrjäsen uudessa talossa vain Fiia, Matti ja heidän pikku-Annansa.

Lyhyeksi jäi tämäkin avioliitto, vaan kymmenen vuoteen.

Matti kuoli 50-vuotiaana 1900. Fiia oli taas leski, ikää 45 vuotta. Anna oli isänsä kuollessa 8-vuotias. Nyt he jäivät äidin kanssa kaksin.

Isä-Matti eli vielä Rantalassaan, mutta hänestä ei enää ollut avuksi ja miehen töihin. Hän oli vanhus.

Vaikeuksia oli monenlaisia.

Töitä oli tehtävä, jos eteenpäin aikoi elää.

Yksi epäkohta oli "taksvärkki" eli veropäivät, jotka piti nyt tehdä Fin-

gerroosille. Siihen aikaan ei maataloja lohkaistu päätalasta lopullisesti erilleen, vaan verotuksen jäädessä päätalalan huoleksi oli lohkotiloilta tämä hyvitettävä tehtyinä työpäivinä, joiden määrä oli laskettu tilan suuruuden mukaan. Siihen kuului sekä miehen- ja myös naisten työpäiviä.

Yrjänen ja Vistola olivat molemmat emäntien perintömaata ja nyt saatiin tehdä veropäiviä jatkuvasti vieraille. Tämä oli raskasta sekä henkisesti, kuin myös väsyttävänä työpäivinä. Laki oli kuitenkin se, jota oli toteltava. Muutoksen teki vasta torpparinvaiputus 1918. Tilat lohkaistiin itsenäiseksi ja verotus alkoi kulkea muita teitä.

Fiia-muori eli leskenä oli kolmekymmentä vuotta. Hän ei ollut menneiden muistelijä ja entisten olojen kaipaaja, vaan nykypäivässä eläjä. Hänellä oli paljon tuttuja, joita hän poikkesi katsomaan. Koko seutu oli lapsuudesta asti kuin kotikylää. Hän käveli paljon, jopa Marttilaan ja Kari-naisiin asti ja Yrjändilän Fiia oli tunnettu kaukanakin. Tämä oli hänen tapansa kuluttaa vanhuudenpäiviään ja jopa nauttia niistä. Vastoinikäymistä ja surua hänellä oli ollut paljon. Nyt, vanhana, oli ainakin yksi ilonaihe. Se oli Kaino, Annan poika, mummolle rakas ja tärkeä. Koko suku oli tyttö-

valtaista, siksi tämä nuorin oli elämänhalun ylläpitäjä ja toivo tulevaisuuteen. Kaino oli 13-vuotias mummonsa kuollessa yli 80 vuotiaana 1936.

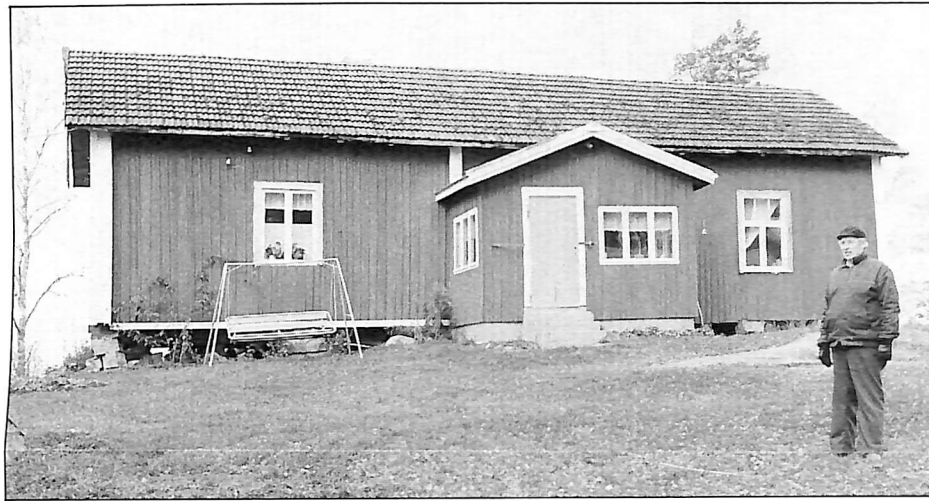
Henkilökohtaisesti muistan tämän Yrjäsen tädin harmaat hiukset ja hiukan kumaraan painuneen olemuksen, sekä pitkän, lähes maata hipovan hameen. Meille naapurin tytöille hänellä oli aina jotain iloista sanottavaa. Olin 7-vuotias hänen kuollessaan.

Anna jatkoi tilanpitoa Kainon auttaessa, iän ja voimien kasvaessa. Sisukkuutta ja yritteliäisyyttä Annalla riitti. Voimaakin hänelle oli annettu tavallista enemmän.

Tuli sota-aika. Oli vaikea saada apuväkeä peltotöihin, kun kylässä oli vain muutama vanha mies. Kainokin joutui lähtemään sinne jonnekin.

Joka kevät Yrjäsen pellot kuitenkin tulivat kylvetyksi ja syksyn tullen sato korjatuksi.

Karjanhoito oli Annalle ensiarvoisen tärkeää. Ennenmin hän tinki omista mieliteoistaan, kunhan karjalaa vaan oli kaikki hyvin. Hän osasi olla myös iloinen ja kiitollinen työnsä tuloksista. Muistan tapauksen sota-ajalta: Poikkesin heille jollekin asialle. Annalla oli kädessään juuri tullut maitotilitys meijeristä. Siihen aikaan rahatkin tulivat tilipussissa kotiin asti.

Kaino Yrjäsen satavuotiaan kotitalonsa pihalla.

Minulle hän sanoi: "Sain meijeristä rahaa niin mahdollisesti. Tässä on varmaan laskuvirhe. Pitää mennä meijerille korjaamaan. Ei tuollaista summaa ennen ole tullut." Hän pyysi minua tarkistamaan laskelman, vaikka olisi hän sen itsekin osannut. Sain saman tuloksen. Rasvaprosentti oli korkea ja kiloja paljon, siinä se. Mieleeni jäivät hänen sanansa: "En turhaan ole lehmien tähden työtä tehnyt, kun edes joskus saa tuollaisen palkan." Koko hänen olemuksensa kuvasti hyvää mieltä. Tämä runsas maitotili ei jäänyt ainoaksi. Hänellä oli hyvät lehmät useiden vuosien ajan.

Jo eläkeikään ehdittyään Anna ei meinannut raaskita luopua lehmistään, vaikka hänellä oli jo sairauttaakin. Tuntui siltä, ettei karjan tuloja korvaa minkäänlainen eläke. Ikää hänellä oli ainakin 76 vuotta, kun Kainon toimesta navetta viimein tyhjentyi.

Sairaudet lisääntyivät ja raskaan elämän elänyt emäntä nukkui pois 77-vuotiaana 1970.

Kaino jäi yksin, ainakin vähäksi aikaa.

Tarvasjokilaiset muistavat hänet parhaiten korjaamollaan Kallelan tien päässä, vaikka maanviljely ja ainakin maan omistus on ollut toisena elinkeinona.

Avioliitto Ulla Maunulan kanssa vei Kainon asumaan keskipitäjälle. Tästä huolimatta hän arvostaa syntymäkotiaan. Isovanhempiansa rakentamaa taloa ja esi-isien perintömaata. Tästä todisteena hän sai muutaman vuosi sitten ostaa takaisin Yrjäsen maiden yhteyteen pellon, jonka Fiia-mummo joskus oli myynyt.

Kaino on kahdeksannen sukupolven edustaja tässä suvussa. Jatkaa ei ole.

Nykyajan "lampuotit" suurine koneineen viljelee pellot hyvin.

Ostajia löytyisi maalle, samoin pihapiirille ja rakennuksille, mutta vielä ei ole myynnin ja luopumisen aika. Tunnearvot eivät ole rahalla mitattavissa. Hiukkanen aatellisverta suonissaan pakottaa Kainon tarkkaan harkitsemaan kotinsa tulevat vaiheet.

JATKUU SEUR. NUMEROSSA.

Taina Ali-Knaapi

Uni, ikkuna tiedostamattomaan

Sinun kultaiset kiharasi lepäävät vasten tyynyä. Silmäsi ovat kiinni, mutta aistin, kuinka niiden sininen syvyys loistaa luomien läpi. Olet niin kaunis ja viaton, kuin pieni pyhimys alttari-aulussa. Sinä olet minun jokailtainen akvarellini, metariteoksista parhain. Minä haistelen partavettäsi, varovasti, nautiskellen ja sopivan välimatkan päästä. Leikitään, että en haista sitä vierasta hajuvettä enkä huomaa niiden vieraiden kynsien jättämiä arpia. Sinun taidenäyttelyysi näyttää aina olevan tungosta.

Yöllä minä kaivan esille korttipakan ja lyön valit pöytään. Sinun korttisi kumartavat kuninkailleni ja mykistyvät rouvieni kaudeuden edessä. Yö on minun taiteellista aikaani. Tässä yksityistilaisuudessa sinä olet kutsuvieraslistalla ensimmäisenä. Tarjoan pehmustetun nojatuolin, pienen puputyön ja kaljatorin. Nämä ovat paheellisia rakkauksiasi, et voi olla vastaamatta kutsuuni. Kaikki on ilmaista, minä tarjoan.

Sinun saaresi on pieni ja harvaanastuttu, naapurissa asuvat aurinko ja meri. Palmuja valtakunnassasi ei ole ja kolme toivomusta olet kadottanut. Aurinko säteilyttää ihoasi, kuivattaa kieleksi ja saa huutamaan sinut fuusioitumisen tuskasta. Meri on kaunis, mutta pieni, vain taivaanrannasta silmäkantamattomien. Eilen minä suolasin ja myrkytin meren. Vedessä kelpuvat pääkallonkuvat, sinua ei ole vielä kertaakaan janottanut.

Kauniit hiuksesi ovat takkuiset ja silmäsi tuijottavat eleettöminä kuopis-

saan. Ihosi alkaa olla muutamaa numeroa liian suuri, punaiset palohaaavat ja puhtaanvalkoinen kalpeus ovat kuitenkin säilyneet. Sinä olet levoton, kuin etsisit jotain. Huolisitko minut nyt? Ottaisitko syliisi ja välittäisit? Vain pienen aikaa, en vaivaisi kuin muutaman minuutin. Minä voisin tulla kaarnalaivalla. Ylhäältä paratiisista kuuluisi banjonsoittoa ja sateenkaaret valaisisivat polkuni. Minulla olisi suuret ruukut täynnä elämäntähtiä ja käteni olisivat balsamia ihollesi. Minä ottaisin sinut syliini ja hellisin kuin vauvaa. Kuiskailisin hiljaa korvaasi ja ottaisin vastaan rakkautesi.

Sinä et kuitenkaan huomaa minua. Et näe, kuule tai aisti? Minä olen jo paikalla, olen olkasi takana, taivaan-

rannassa, luomiesi sisäpinnalla, ihan kaikkialla. Sinä hengität minua, minä kuivaan hikiäsi. Minä olen se kevyt tuulenväre, tuskasi helpottaja. Saari on minun, sinä olet nyt minun maailmassani. Sinä olet Papillonini, rangastuksesi on vain julmempi. Sinun tuomionasi on ikuinen elämä minun kanssani, tältä saarelta et pakene.

Voit hypätä meren syövyttävään kiitaan, jossa tuhannet jauhavat hampaat pirstoavat sinut. Sinä voisit myös niellä hiekkaa ja tuntea, kuinka ilman happea keuhkosi solupanssari eliminoituu. Myöhemmin tulee kuolema, nostaa hattuaan ja yrittää kätellä. Sinun kuivat huulesi avautuvat hymyyn ja huokauksesi kaiku taivaankannelta toiselle. Sinun aitasi ei kuitenkaan ollut niin matala, vankilanmuuristasi ei lusikalla kaivauduta, hokkuspokukseen ei tehoa. Taisit luulla, että pääsisit paratiisiin syömään viinirypäleitä ja nauttimaan triangelmusiikista. Minä otin sinua niskasta kiinni, retuutin kuin kissanpentua ja palautin selliisi. Sinä ryntäit ja etsit nurkkia pyöreältä saarelta. Sinun huutosi ei ollut enää todellista, se oli jotain eläimellistä, alkukantaista. Lahdattu sikakin olisi kääntynyt haudassaan ja nostanut sorkkansa korvilleen. Silloin minä säälän sinua ja olin vähällä luovuttaa. Kostonmaljani ei kuitenkaan ollut vielä täynnä.

Minä lensin pitkin avaruutta, pitkät hiukseni olivat siipinä. Valovuodet tunsivat minut ja kuu nosti kättään, kun tervehdin sitä. Pelkkää materiaa ja elottomuutta, vain pelottavaa pimeyttä ja äärettömyyden arvoituksia. Täällä minut hyväksytään, olen ihailtu. En erotu joukosta, olen samanlaisesti tunteeton ja ikuinen kuin muut. Alitajuntani ymmärtää aamun ole-

van tulossa. Signaalit lähtevät aivoihin ja käskvät lopettaa leikin. Taas jonkun täytyy heittää kruununi nurkaan ja potkaista valtaistuimeni nurin. Päivällä ei kukaan vakuuttele erinomaisuuttani. Kuka muuten varasti valttikortit? Missä on se pieni saari? Kuka jätti minut hänen armeilleen? Miksi näiden kahden maailman välissä on raja?

Sinä heräät ja lähdet kiroillen keittöön. Viisi opetuslapsistasi seisoo asennossa lattialla. he ovat hiljaisia, tottelevaisia, suorastaan täydellisiä. Harmi, että pullojen kanssa ei voi mennä naimisiin. Minä taistelen yhä heräämistä vastaan. Tunnen, kuinka alemmuudentunne, mitättömyys ja turhautuneisuus hiipivät takaisin. Minä imaisen ne kuin polynimuri. Kuukaan ei ole kattanut aamiaista. Tule, kerro, kuinka huono olen, tönäise, ole taas oma itsesi. Sinä saavut, enää pari askelta, muutamia sekunteja. Minun kuoreni on tässä, mutta minä itse kiidän vielä pitkin universumia, vauhtini on hurja. Minä olen vielä kaunis, kaikkein kaunein. Alhaalla sinä katsot taivaisiin ja mietit, millaista oli mielenrauha.

Pieni, harmaa ja hiljainen, sehän olen minä! En osaa tuntea häntä. Joku poisti muistikuvat ja alibini, ikään kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan. Elämä jatkuu, minunkin kohdallani. Yöllä minä elän täysillä, tämä päivällä tapahtuva on vain kullissia. Uni on ihmeellinen lavataiteilija, ohjelmansitoja ei tiedä etukäteen, jälkeensä siitä ei muista mitään. Uni, tule taas illalla ja neulo järkeni ehjäksi, lupaan olla kertomatta kenellekään.

Tämän kevään laudatur-aine.